Lietas Nr. A420487513
Lietas arhīva Nr. A42-01857-14/46

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā 2014.gada 22.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese Solveiga Pone,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un pieteicēja pārstāvim /pers. B/,

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas pārstāvei /pers. C/,

2014.gada 1.aprīlī atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīgāka administratīvā akta, ar kuru pieteicējam atlīdzinātu morālo kaitējumu Ls 600 apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2013.gada 10.oktobrī saņemts /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) pieteikums un ar Administratīvās tiesas tiesnese s 2013.gada 17.oktobra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lietā Nr.A420487513.

[2] No lietas materiāliem konstatējams.

[2.1] 2012.gada 2.martā Valsts policijas amatpersona sastādījusi administratīvā pārkāpuma protokolu-paziņojumu Nr.430059485 par to, ka pieteicējs pārkāpis Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumu Nr.571 „Ceļu satiksmes noteikumi" (turpmāk – Ceļu satiksmes noteikumi) 135.5.apakšpunkta prasības, 2012.gada 2.martā plkst.17./adrese/, uz gājēju pārejas un tuvāk par 5 m no tās novietojot stāvēšanai transportlīdzekli KIA RIO ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/, tādējādi izdarot administratīvo pārkāpumu, par kuru atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk - LAPK) 149.^{10} panta piektās daļas 7.punktā. Ar Protokolu-paziņojumu Nr.430059485 iesniedzējam piemērots naudas sods Ls 30 apmērā. Protokolu-paziņojumu Nr.430059485 pieteicējs apstrīdējis, un ar Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Cēsu iecirkņa Kārtības policijas nodaļas priekšnieces 2012.gada 17.aprīļa lēmumu Nr.430059485/1 (turpmāk - Lēmums Nr.430059485/1) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts. Pieteicējs minēto lēmumu pārsūdzējis tiesā, un ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 16.novembra spriedumu lietā Nr.142276212 pārsūdzētais lēmums atcelts un administratīvā pārkāpuma lieta izbeigta *(sk.lietas 48.-50.lapu).*

[2.2] 2012.gada 13.aprīlī Valsts policijas amatpersona sastādījusi administratīvā pārkāpuma protokolu un lēmumu Nr.VP4 PD 588398 par to, ka pieteicējs pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu 159.punkta prasības, 2012.gada 13.aprīlī plkst.13.38 Cēsīs, pa Piebalgas ielu, virzienā no Raiņa ielas uz Lapsu ielas pusi, vadot transportlīdzekli KIA RIO ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/ nedodot ceļu gājējam, kurš šķērsoja brauktuvi pa gājēju pāreju pie dzelzceļa tilta, tādējādi izdarot administratīvo pārkāpumu, par kuru atbildība paredzēta LAPK 149.^{13} panta pirmajā daļā. Ar Protokolu-lēmumu iesniedzējam uzlikts naudas sods Ls 10 (desmit latu) apmērā. Protokolu-lēmumu Nr.VP4 PD 588398 pieteicējs apstrīdējis, un ar Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Cēsu iecirkņa Kārtības policijas nodaļas priekšnieces 2012.gada 1.jūnija lēmumu Nr.VP4 PD 588398/1 (turpmāk – Lēmums Nr.VP4 PD 588398) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts. Pieteicējs Lēmumu Nr.VP4 PD 588398 pārsūdzējis, un tiesvedības process ierosinātajā administratīvā pārkāpuma lietā Nr.142317212 noslēdzies ar Vidzemes apgabaltiesas 2013.gada 21.maija spriedumu, ar kuru Lēmums Nr.VP4 PD 588398 atcelts un administratīvā pārkāpuma lieta izbeigta *(sk.lietas 28.-30.lapu).*

[2.3] Ar 2013.gada 18.jūnija iesniegumu pieteicējs vērsies Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu Ls 600 un mantiskos zaudējumus Ls 80, kas pieteicējam nodarīti ar Lēmumu Nr.430059485/1 un Lēmumu Nr.VP4 PD588398/1 *(sk.lietas 13.-16.lapu).* Minētie lēmumi ir atcelti attiecīgi ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 16.novembra spriedumu lietā Nr.142276212 un Vidzemes apgabaltiesas 2013.gada 21.maija spriedumu lietā Nr.142317212 *(sk.lietas 28.-30., 48.-50.lapu).*

[2.4] Ar Valsts policijas 2013.gada 29.augusta lēmumu Nr.339 „Par /pers. A/ iesnieguma izskatīšanu" (turpmāk – Pārsūdzētais lēmums), nolemts daļēji apmierināt pieteicēja lūgumu par mantiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu, izsakot atvainošanos un nosakot pieteicējam atlīdzinājumu par nodarīto mantisko kaitējumu Ls 78,00 apmērā *(sk.lietas 17.-26.lapu).*

[3] Pieteicējs atsaucas uz Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu, Administratīvā procesa likuma 92. un 94.pantu, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1., 2.1.panta pirmo un otro daļu, 6.panta pirmo daļu, 9., 11.panta trešo daļu, 14.panta pirmo un trešo daļu un norāda, ka viņam ir nodarīts morāls kaitējums tieši ar Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Cēsu iecirkņa amatpersonu izdotajiem prettiesiskajiem administratīvajiem aktiem un prettiesisko faktisko rīcību, kas izpaudusies tiesību normu ignorēšanā, kā arī pieteicēja personas tiesību un likumisko interešu neievērošanā. Pieteicējs uzskata, ka būtisks ir fakts, ka viņa sūdzības par sākotnēji sastādītajiem protokoliem un pieņemtajiem lēmumiem augstākas Valsts policijas amatpersonas noraidīja, tādējādi tos atzīstot par pamatotiem un likumīgiem. Minētais pieteicējam liek izdarīt secinājumu, ka Valsts policijā tiek pieļauta prakse ignorēt privātpersonas likumīgās tiesības un intereses, neievērot likumdošanas normas. Šāda Valsts policijas amatpersonu rīcība nevairo pieteicēja uzticību Valsts policijai un grauj Valsts policijas prestižu. Tikai tiesu institūcijas apmierināja pieteicēja likumīgās un pamatotās sūdzības par Valsts policijas amatpersonu nelikumīgo lēmumu atcelšanu.

Ilgstošie administratīvie procesi iestādē un pēc tam tiesu institūcijās, savu tiesību aizsardzībai pieteicējam prasīja daudz pūļu un laika. Katrā administratīvajā lietā viņam kopīgi ar zvērinātu advokātu bija jāgatavo un jāiesniedz sūdzības Valsts policijā un pēc tam pieteikumi tiesā, jābrauc uz tiesu un jāpiedalās tiesas sēdēs. Kaitējums nodarīts arī emocionālā jomā - morālas ciešanas, stress, neziņa, pazemojums, citas negatīvas emocijas. Sakarā ar negatīvajiem pārdzīvojumiem, ko izraisīja Valsts policijas amatpersonu prettiesiskie lēmumi, ilgstošā un atkārtotā tiesāšanās, pieteicējs bija spiests vērsties pie ārstniecības personām pēc palīdzības, kā arī apmeklēt psihologu. Pieteicējs uzskata, ka katrā no iepriekš izskatītajām administratīvajām lietām Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Cēsu iecirkņa amatpersonas nodarījušas viņam morālo kaitējumu Ls 300,00 apmērā.

Pieteicējs uzsver, ka morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanai ir nozīme, atturot iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē. Atlīdzinājums demokrātiskā un tiesiskā valstī nedrīkst būt nesamērīgi mazs, tam ir jābūt efektīvam tiesiskās aizsardzības līdzeklim.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2013.gada 15.novembrī saņemti Valsts policijas rakstveida paskaidrojumi, kuros tā norāda, ka pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms, pamatojoties uz Pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs un pieteicēja pārstāve pieteikumu uzturēja, minot pieteikumā norādītos argumentus. Tiesas sēdē atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas pārstāve pieteicēja pieteikumu neatzina, minot Pārsūdzētajā lēmumā ietvertos argumentus.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešajā teikumā noteikts, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmajā daļā noteikts, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Minētā panta otrajā daļā noteikts, ka šā likuma noteikumi par to zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, attiecināmi arī uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā.

No minētā izriet, ka prasījums par tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kas privātpersonai nodarīti ar prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, izvērtējams saskaņā ar Administratīvā procesa likuma un Zaudējumu atlīdzināšanas likumu, kā tas arī ir noteikts Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 2.1 panta pirmajā daļā.

[8] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešajā daļā noteikts, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Kā konstatēts šā sprieduma 2.1. un 2.2..punktā, atbildētājas izdotie lēmumi administratīvā pārkāpuma lietās: Lēmums Nr.430059485/1 un Lēmums Nr.VP4 PD 588398, ar tiesas spriedumiem, kas stājušies spēkā, ir atzīti par prettiesiskiem (lēmumi ir atcelti un administratīvā pārkāpuma lietas izbeigtas). Līdz ar to secināms, ka ir konstatējams morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats, proti, nepamatoti saucot pieteicēju pie administratīvās atbildības, ir aizskarta viņa tiesiskā interese – nebūt administratīvi sodītam, ja administratīvais pārkāpums nav izdarīts.

[9] Taču, kā atzinusi Augstākā tiesa 2012.gada 15.maija spriedumā lietā Nr.SKA-410/2012, tas vien, ka atlīdzinājuma prasījuma tiesiskais pamats pastāv, nenozīmē, ka nodarīts morāls kaitējums jeb radītas tādas faktiskas sekas, kas atlīdzināmas *(sk.minētā sprieduma 12.punktu).* Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 9.pantu morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. No minētās tiesību normas izriet, ka atlīdzināms ir tikai tādas personas ciešanas, kas radījušas būtisku personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka noteicošais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Vienīgi tad, ja iepriekšējo stāvokli nedz tiesiski, nedz faktiski nevar atjaunot, vai arī tas nav adekvāti, pieļaujams atlīdzinājums naudā. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošana nav adekvāta, ja tā ir saistīta ar nesamērīgi lielām pūlēm, kas neatrodas saprātīgās attiecībās ar pieprasīto tiesisko stāvokli. Papildus šiem atlīdzinājuma veidiem Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa paredz iestādes atvainošanos kā atlīdzinājuma veidu par vieglu privātpersonai nodarīto personisko (arī morālo) kaitējumu. Atvainošanās ir atbilstīgākais atlīdzinājuma veids, ar kuru atlīdzina morālo kaitējumu, kurš nav smags *(sk. Augstākās tiesas 2009.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr. A42500006, SKA– 338/2009 12., 14.punktu).*

[11] Ņemot vērā iepriekš konstatēto apstākli, ka par prettiesiskiem atzītie atbildētājas izdotie lēmumi administratīvā pārkāpuma lietās (Lēmums Nr.430059485/1 un Lēmums Nr.VP4 PD 588398) ir atcelti, tādējādi atzīstot, ka pieteicējs nav izdarījis administratīvos pārkāpumus, par kuriem ir pieņemti minētie lēmumi, tiesa atzīst, ka tiesiskā situācija, kāda pastāvēja pirms minēto lēmumu pieņemšanas (pirms kaitējumu nodarošo prettiesisko lēmumu izdošanas) ir atjaunota, iepriekšējais stāvoklis ir atjaunots.

Pieteicējs pieteikumā norāda par prettiesisko lēmumu radītajām sekām – ilgstošo administratīvo procesu iestādē un pēc tam tiesā, kas pieteicējam prasījis daudz pūļu un laika. Taču minētie apstākļi nav uzskatāmi par morālo ciešanu radošiem, jo administratīvā akta apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir tiesību normās paredzēts privātpersonu tiesību aizsardzības mehānisms, kas pats par sevi nav uzskatāms par pazemojošu un morālas ciešanas izraisošu. Savukārt attiecībā par pieteicēja argumentu, ka abus administratīvos pārkāpumus pieteicējam ir konstatējusi viena un tā pati amatpersona, tādējādi norādot uz konkrētas amatpersonas veiktām nelikumībām, tiesa konstatē, ka nevienā no minētajām administratīvā pārkāpuma lietām nav tikusi konstatēta minētās amatpersonas personiska ieinteresētība pieteicēja administratīvā sodīšanā vai citāda apzināta pret pieteicēju vērsta ļaunprātīga rīcība (lietā Nr.142276212 bija strīds par tiesiskajiem apstākļiem – uz notikuma vietu attiecināmo ceļazīmju darbības zonu, to darbības prioritāti, savukārt lietā Nr.142317212 tiesa atzina, ka nav pietiekamu pierādījumu pieteicēja saukšanai pie administratīvās atbildības).

Izvērtējot lietas apstākļus, kā arī ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus attiecībā par pieteicēja argumentiem par viņam radītajām sekām, tiesa nekonstatē, ka ar atbildētājas Lēmumu Nr.430059485/1 un Lēmumu Nr.VP4 PD 588398 pieteicējam būtu nodarīts tāds morāls kaitējums, kas Zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē būtu atzīstams par smagu kaitējumu un kura adekvāts atlīdzinājums būtu iespējams tikai naudas veidā.

[12] Ņemot vērā šā sprieduma 10. un 11.punktā minēto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā administratīvā pārkāpuma lietās ir notikusi iepriekšējā stāvokļa atjaunošana jeb restitūcija *(restitutio in integrum),* kas, kā atzinusi Augstākā tiesa, pati par sevi ir morāls gandarījums, tā ir atzīšana par nevainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā *(sk. Augstākās tiesas 2009.gada 5.jūnija sprieduma lietā SKA-388/2009 13.punktu).* Savukārt, ņemot vērā apstākli, ka lietā nav konstatējams ar atbildētājas lēmumiem radīts smags tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā rakstveida atvainošanās ir atzīstama par samērīgu un atbilstošu atlīdzinājumu par pieteicējam radīto morālo kaitējumu.

[13] Kā konstatēts šā sprieduma 2.4.punktā, izskatot pieteicēja prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu, kas pieteicējam nodarīts ar Lēmumu Nr.430059485/1 un Lēmumu Nr.VP4 PD 588398, atbildētāja Pārsūdzētajā lēmumā ir atzinusi par pierādītiem un atlīdzinājusi pieteicējam mantiskos zaudējumus Ls 78. Savukārt attiecībā par pieteicēja prasīto morālā kaitējuma atlīdzinājumu, atbildētāja Pārsūdzētajā lēmumā ir atzinusi pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu, atlīdzinājuma veidu nosakot saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturto daļu, rakstveidā izsakot pieteicējam atvainošanos par radīto morālo kaitējumu. Tādējādi konstatējams, ka tiesas atzītais atbilstošais atlīdzinājums par pieteicējam radīto morālo kaitējumu ar atbildētājas izdotajiem par prettiesiskiem atzītajiem lēmumiem Nr.430059485/1 un Nr.VP4 PD 588398 pieteicējam ar Pārsūdzēto lēmumu jau ir atlīdzināts.

[14] Apkopojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka lietā nav konstatējami priekšnosacījumi morālā kaitējuma, kas pieteicējam radīts ar atbildētājas izdotajiem par prettiesiskiem atzītajiem lēmumiem Nr.430059485/1 un Nr.VP4 PD 588398, atlīdzināšanai naudas izteiksmē un līdz ar to pieteicēja prasījums par labvēlīgāka administratīvā akta, ar kuru pieteicējam atlīdzinātu morālo kaitējumu Ls 600 apmērā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289. - 290.pantu un 291.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ atlīdzinātu morālo kaitējumu Ls 600 apmērā, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas.

Tiesnese S.Pone